

*Vaststelling van Boek 2 van het nieuwe
Burgerlijk Wetboek*

Amendementen van de heer Versteeg

Nr. 15

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

I

In artikel 2.1.4 wordt het slot, luidende: „tenzij uit de wet het tegendeel voortvloeit.”, vervangen door: *tenzij uit de wet of uit de aard van de rechtspersoon het tegendeel voortvloeit.*

Toelichting

In de Memorie van Antwoord wordt op blz. 6 door de Minister opgemerkt, dat door de aangebrachte wijziging is tegemoet gekomen aan een opmerking in het Voorlopig Verslag. Is dit wel helemaal juist? De bewering van het Voorlopig Verslag kwam hierop neer, dat niet slechts de wet, maar ook de aard der zaak kan meebrengen, dat de gelijkstelling van een natuurlijke persoon en een rechtspersoon niet kan worden doorgevoerd. Het gewijzigde artikel geeft een andere woord-schikking, maar komt aan de gemaakte opmerking eigenlijk niet tegemoet.

Ondergetekende heeft zich afgevraagd of wellicht beweerd zou kunnen worden, dat de aard van een rechtspersoon steeds door de wet bepaald wordt, zodat dan toch weer gezegd zou kunnen worden, dat uit de wet voortvloeit, dat de gelijkstelling niet volledig kan zijn.

Dit gaat echter niet geheel op. Het karakter van een rechtspersoon wordt mede bepaald door de regelen van de statuten of reglementen. Waarschijnlijk wil niemand volhouden, dat de aard van de kerkelijke rechtspersoonlijkheid door de wet wordt bepaald. Die wordt zeker niet door de wet bepaald, maar ook voor andere geldt dit in meerdere of mindere mate.

II

In artikel 2.1.9a vervallen de woorden: „uit twee of meer personen bestaande” en de daaraan voorafgaande komma.

Toelichting

De toevoeging van dit artikel was nodig o.a. met het oog op stichtingen, maar ook met het oog op bestuursbesluiten en besluiten van een raad van commissarissen. Men kan zich echter afvragen of het wel juist is, dat het artikel beperkt is gebleven tot besluiten, genomen door andere, *uit twee of meer personen bestaande*, organen van een rechtspersoon. Is hier wel juist de beperking, dat de andere organen *uit twee of meer personen* moeten bestaan, wil dit artikel van toepassing zijn. Het is natuurlijk duidelijk, dat toepassing van artikel 2.1.8 slechts mogelijk is, indien het gaat over besluiten van organen, die uit twee of meer personen bestaan. Maar dat zal toch wel gelden, ook al wordt daarover in artikel 9a gezwegen. In artikel 2.1.8a komt echter voor de mogelijkheid tot vernietiging van een besluit o.a. wegens strijd met de statuten en wegens strijd met de goede trouw. Deze vernietiging heeft ook zin, indien het gaat om een besluit van een orgaan, dat uit één persoon bestaat.

Er zou daarom de voorkeur aan moeten worden gegeven, artikel 2.1.9a te doen luiden: „De vorige drie artikelen zijn van overeenkomstige toepassing op besluiten, genomen door andere organen van een rechtspersoon.”

III

In artikel 2.2.1.11, lid 2, wordt de laatste zin vervangen door:

Gedurende de beroepstermijn en hangende het beroep heeft het lid niet het recht om de algemene vergadering bij te wonen en daar aan de beraadslagingen en aan de stemmingen deel te nemen.

Toelichting

Hier komt onder meer de ontzetting van een lid van een vereniging ter sprake. Die ontzetting geschiedt door het bestuur. Als regel zal dat ten minste zo zijn. Tegen die ontzetting staat beroep open. En dan zegt het slot van het 2de lid:

„Gedurende de beroepstermijn en hangende het beroep is het lid geschorst.”

gevraagd kan worden of de schorsing als lid niet te ver gaat, wanneer daaraan geen enkele beperking wordt toegevoegd. Men moet namelijk tijdens de beroepstermijn en hangende het beroep, in welke tijd de schorsing zich doet gevoelen, rekening houden met de mogelijkheid, dat de ontzetting ten onrechte blijkt te hebben plaatsgehad. En nu is het in die periode van onzekerheid helemaal niet zo erg, wanneer een dergelijk lid niet op de algemene vergadering mag komen en daar noch persoonlijk, noch door een vertegenwoordiger een stem mag uitbrengen.

Er zijn echter verenigingen, waar aan het lidmaatschap vastzit de mogelijkheid om leveranties te kunnen verkrijgen of te kunnen doen. Dit behoeven geen coöperatieve verenigingen te zijn, maar daar zal dit zeker kunnen voorkomen. En wat zou de consequentie zijn van de schorsing van een lid van een onderlinge waarborgmaatschappij? Er schijnen ook werkgeversverenigingen te zijn, waarvan het lidmaatschap de mogelijkheid opent tot het betrekken van goederen van derden of waarbij het lidmaatschap recht geeft op bijzondere voorwaarden. Dit kan voor een bepaald bedrijf zeer belangrijk zijn. De schorsing kan in totaal enkele maanden duren. En dan zou kunnen blijken, dat de ontzetting en de schorsing beide ten onrechte hebben bestaan. Dit kan voor een onderneming funest zijn.

Het amendement bedoelt nu, dat de schorsing slechts betrekking heeft op het bijwonen van vergaderingen en het daar uitbrengen van een stem.

IV

Aan artikel 2.2.1.13, lid 4, wordt toegevoegd:

In de statuten kan worden bepaald, dat op deze algemene vergadering tenminste een bepaald gedeelte van de leden tegenwoordig of vertegenwoordigd moet zijn, welk gedeelte niet hoger mag zijn dan twee derden.

Toelichting

In dit artikel komt in lid 4 de z.g. oligarchische clausule ter sprake. Het bindende karakter kan aan een voordracht ontnomen worden door de algemene vergadering met ten minste 2/3 van de uitgebrachte stemmen. Er wordt dus voor de vergadering geen quorum voorgeschreven. Dat wil dus zeggen, dat een algemene vergadering, waarin slechts een fractie van de leden aanwezig is, toch met 2/3 van de stemmen aan een bindende voordracht haar kracht kan ontnemen.

Dit is anders dan voor de N.V. is bepaald in artikel 2.3.5.6. Daar wordt voor de vergadering, die zich keert tegen een bindende voordracht, wel een quorum voorgeschreven.

Het verschil zou verklaarbaar zijn, wanneer men ervan uitgaat, dat het in afdeling 1 van titel 2 uitsluitend gaat om gezelligheidsverenigingen. Dan zou men kunnen beweren, dat bindende voordrachten niet zo gewenst zijn en dat er dus maar op niet te bezwarende wijze de bindende kracht aan moet kunnen worden ontnomen. Bij N.V.'s, waar het niet in de eerste plaats om gezelligheid gaat, zou dit anders liggen. Aldus kan de redenering zijn. Echter wordt erop attent gemaakt, dat onder de „Verenigingen in het algemeen” wel degelijk ook andere dan gezelligheidsverenigingen kunnen behoren. Gedacht wordt weer aan een werkgeversvereniging, maar bovendien zijn de regelen, waarom het hier gaat, van toepassing op coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen. Dan kan er een situatie zijn, waarin het niet zo gemakkelijk moet kunnen zijn om aan een bindende voordracht haar kracht te ontnemen. Men moet bedenken, dat het hier om dwingend recht gaat.

De voorsteller zou er daarom vóór zijn om tenminste aan de statuten de bevoegdheid te laten tot een nadere regeling, waarin de aanwezigheid van een bepaald quorum als eis wordt gesteld.

V

Aan artikel 2.3.1.8 wordt toegevoegd een nieuw lid, luidende:

4. De omzetting krachtens dit artikel doet de rechten en verplichtingen van de oorspronkelijke rechtspersoon onder algemene titel op de nieuw gevormde overgaan.

VI

Aan artikel 2.3.2.9, lid 2, wordt toegevoegd:

Ontslag van verdere aansprakelijkheid als bedoeld in het eerste lid van dit artikel kan aan vroegere aandeelhouders niet worden tegengeworpen.

Toelichting

Dit artikel is ter sprake geweest bij het mondeling overleg. Als conclusie daarvan is in het verslag meegedeeld, dat de commissie zich kon verenigen met een uitstel van de beslissing omtrent het aan de orde gestelde punt.

De voorsteller mag zich daarom wel verontschuldigen, dat hij meent hierop terug te moeten komen.

Het gaat hier om een punt, waarbij in dit artikel reeds is vastgelegd de subrogatie van een betalende vroegere aandeelhouder in rechten van de N.V. tegen latere aandeelhouders. Wat gevraagd werd, is een nadere regeling van deze subrogatie, die reeds in dit ontwerp voorkomt.

Bij nader inzien lijkt het niet juist om deze nadere regeling uit te stellen. Wanneer de regeling zelf thans hier op haar plaats is, dan geldt hetzelfde voor een toevoeging, die geen algemene betekenis krijgt, maar uitsluitend samenhangt met het reeds geregelde geval.

Volgens het 2de lid van artikel 2.3.2.9 wordt een vorige aandeelhouder, die betaalt, gesubrogeerd in de rechten, die de vennootschap tegen latere houders heeft. Dit wil zeggen, dat de vennootschap, die een latere houder — niet de laatste — ontslaat uit zijn aansprakelijkheid, daarmee niet slechts beschikt over eigen belangen, maar mede over de belangen van een vroegere aandeelhouder, die dan immers niet meer kan treden in de rechten van de vennootschap tegen deze latere houder.

In het Handboek voor de N.V. van Van der Heijden-Van der Grinten staat aan het slot van nr. 182:

„De positie van een gewezen aandeelhouder kan ongunstiger worden, doordat de n.v. zijn opvolgers ontslaat van aansprakelijkheid. Dientengevolge kan zijn regresrecht beperkt worden tot den laatsten — mogelijk insolventen — aandeelhouder. Verdedigd wordt wel, dat de betalende gewezen aandeelhouder steeds verhaal heeft op zijn onmiddellijken rechtsopvolger op grond, dat de overdrachtsovereenkomst zulks naar haar aard zou medebrengen. De Hoge Raad heeft dit echter verworpen.”

Deze vermelding van de opvatting van de Hoge Raad slaat op een arrest van 19 januari 1933, N.J. 1933, 1757, met noot van Meijers. Uit die noot blijkt, dat Meijers wél van mening was, dat de overdrachtsovereenkomst naar haar aard zou medebrengen een verhaalsmogelijkheid op de opvolger, ondanks diens ontslag door de N.V.

Uit dit alles kan tweeërlei conclusie worden getrokken:

1. een verhaalsrecht op de opvolger is niet onredelijk te achten, ook al kreeg die opvolger ontslag van de N.V. (Meijers);

2. er bestaat onzekerheid of een dergelijke verhaalsmogelijkheid na ontslag wel openstaat, nu de H.R. eenmaal een beslissing gaf in ontkennde zin, terwijl Meijers wél tot het bestaan van een dergelijk verhaalsrecht concludeerde.

Na deze conclusies is de volgende: dat het gewenst is om artikel 2.3.2.9 te amenderen.

Bij het mondeling overleg is uitgesproken, dat nog een andere oplossing mogelijk was, nl. door een bepaling toe te voegen in de geest van artikel 1885 B.W. Daarvan meent de voorsteller te moeten afzien, omdat de moeilijkheden, waarom het hier gaat, zich wel vaak zullen voordoen bij faillissement van de N.V. en die oplossing voor de crediteuren van de N.V. minder gewenst is.

VERSTEEG.